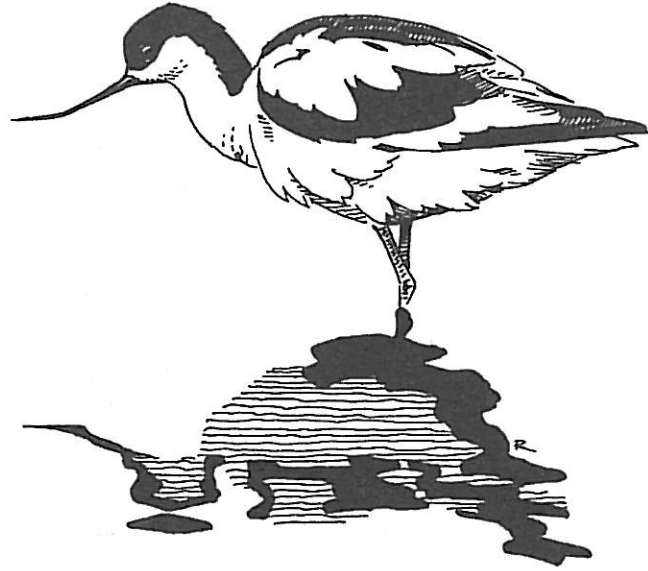

Avosett *Recurvirostra avosetta*

Global utbredelse

Avosetten forekommer diskontinuerlig utbredt både i den palearktiske og den etiopiske region. Hekkeområdene er spredt fra Atlanterhav- og Nordsjøkysten i vest, gjennom Sentral-Asia til Kina og Stillehavet i øst. Den hekker også i tropiske deler av Afrika og i Sør-Afrika.

Norsk utbredelse og habitatvalg

Før 1970 var det bare gjort 10-11 observasjoner av avosett i Norge, og det var ingen indikasjoner på hekking knyttet til noen av disse observasjonene. Det første hekkefunnet ble gjort ved Orrevatnet på Jæren i 1973 (Toft & Roalkvam 1984). Hekking er senere påvist på i alt 5 forskjellige lokaliteter innen fire 10x10 km ruter på Jæren.

Avosetten er generelt knyttet til gruntvannsområder ved kysten og næringsrike, grunne ferskvannslokaliteter. Cramp & Simmons (1983) angir gruntområder ved salt- og brakkvann som artens hyppigste hekkelokaliteter. Fire av lokalitetene på Jæren ligger ved ferskvann, og en lokalitet er et grunt tidevannsområde i Hafrsfjord. Reirplassering kan skje både i selve strandsonen, og på jordbruksarealer som grenser opp mot våtmarksområdene. Reir er på Jæren funnet på jordbruksarealer opptil 200-300 m fra strandkanten.

Det er i Norge ikke konstatert hekkende avosetter andre steder enn på Jæren.

Bestandsstørrelse og bestandsutvikling

Avosetten gikk generelt tilbake i antall i den nordvestlige delen av Europa i forrige århundre, og forsvant fra flere tidligere hekkeområder. I dette århundret har hekkebestandene tatt seg opp igjen. I Storbritannia økte bestanden fra 28 par i 1947 til 157 par i 1975, i Danmark fra ca. 750 par i 1920 til 2300 par i 1970, og i Sverige hvor den forsvant på 1800-tallet,

tok bestanden seg opp igjen til ca. 70 par på slutten av 1970-tallet.

Etableringen som hekkefugl på Jæren tidlig på 1970-tallet, må sees i sammenheng med den generelle bestandsøkningen i NV-Europa for øvrig. Avosetten har fortsatt å hekke på Jæren etter at det første paret ble konstatert hekkende i 1973, men bestanden har stort sett ikke vært høyere enn 2-4 hekkende par pr. år. Høyeste antall ble påvist i 1976, med 6 hekkende par (Carlsson m.fl. 1988). Orrevatnet har vært den mest stabile hekkelokaliteten.

Hekkebiologi

Reiret plasseres åpent, gjerne også på ulike typer dyrket mark (f.eks. oppløyd åkerland). Flere reir kan plasseres med få meters mellomrom, og i andre land med større bestander kan avosetten danne kolonier med mer enn 100 hekkende par.

Egglegging skjer på Jæren i første halvdel av mai, og klekking normalt i første halvdel av juni. Normalt legges 3-4 egg.

Av 29 hekkeforsøk på Jæren har det med sikkerhet kommet unger på vingene fra 12 par, til sammen 22 unger (1.86 unger pr. par med vellykket hekking, og 0.76 unger pr. hekkeforsøk) (Toft & Roalkvam 1984).

Trekkforhold

Avosetten er blant de tidlige trekkfuglene om våren, og allerede i slutten av mars kan de første fuglene være på plass på hekkeplassene på Jæren. Fuglene forlater hekkeplassen allerede i siste halvdel av juli og begynnelsen av august, kort tid etter at ungene er blitt flygedyktige. I august-september samles nordvest-europeiske avosetter i Vadehavet for å myte, og deretter drar de fleste av fuglene sørover til overvintringsområdene rundt Middelhavet og i Vest-Afrika.

Steinar Eldøy

Avosett *Recurvirostra avosetta*

- 3 ● Konstatert hekking
- 0 ● Sannsynlig hekking
- 1 • Mulig hekking

Detaljeringsgrad: 10 x 10 km

